

- ۶- دخټې ويل د جُمې د لمانځه د کومو شرطونو مخه دي؟
 ۷- د جُمې د جماعت شمېر بايد څوتنه وي؟

داختر لمانځ

داختر لمانځ واجب دی د واجبېدو شرطونه یې
 د جُمې د لمانځه د شرطونو په شان دي . فرقی یې یوازې
 په خطبه کې دي چې خطبه د جُمې د لمانځه د پاره شرط
 او د لمانځه د مخه ويل کيزی او په اختر کې سنت او د
 لمانځه نه وروسته یې وایي .

داختر په ورځ هر مسلمان باید غسل وکړي ، مسواک
 ووهي ، ځان پاک او خوشبویي استعمال کړي . نوي
 یا پرمینځلي کالي واغونډي د فطر صدقه ورکړي
 او داختر د لمانځه ځای ته چې عید ځای یې بولي لاسه شي
 هلته د جُمې په امام پسې د کوچني اختر دوه رکعت

واجب لموئخ په دې ډول ادا کړي .

۱- نیت وکړي : نیت مې کړې دوه رکعت و واجب لموئخ
کوم د دې کوچني اختر سره د ټولو تکبیرونو اقتدای کړې .
په دې حاضر امام پسې خاص خدای تعالیٰ لوغ می د -
کعبې شریفې په لورې .

کله چې امام الله اکبر وویل مقتدیان به هم الله اکبر
وایئ لاسونه به د غونډونو تر پوڅکیو پورې جلا کړي
او بیا به یئ د نامه لاندې کيږدي . سبحانک اللهم به ترپا یه
پورې وایئ . بیا امام الله اکبر وایئ او لاسونه تر غونډونو
پورته کوي مقتدیان به هم الله اکبر وایئ لاسونه به تر
غونډونو پورته کوي بیا به یئ تر ټولې ونیسي کله چې د سرې
حلی را عمل پوره وشو نو بیا به امام او مقتدیان خپل لاسونه
د نامه لاندې ږدي امام خفیه (په چپ خوله) اَعُوذُ بِاللّٰهِ
اَوْسَمِ اللّٰهِ وایئ او په لوړ آواز سره قرأیت وایئ یا رکوع
په عادي توجه کوي . په دویم رکعت کې امام بِسْمِ اللّٰهِ په پټه

سه وایئ او كله چي دالحمد لله او سورة ويلونه
 فارغ شي نو درې واري به داوړ ركعت په شان الله اكبر
 ووايي او دهر تكبير په ويلو سره به لاسونه دغوز تر نرميو
 پورې پورته كوي او بيا به يئ نړيند نيسي په څلورم
 حل تكبير ويلو سره بي له لاسو پورته كولو ركوع ته چي او نور
 لمونځ په معمولي ډول پای ته رسوي .

دغو شپږو تكبيرونو ته نړايد تكبيرونه وايي . دلمانځه
 څخه وروسته امام په ممبر دريزي د جمعې دلمانځه په شان
 دوه خطبې لويي په خطبه كښي به د فطر د صدقي احكام
 خلكو ته بيانوي .

او كه د لوی اختر لمونځ وي عيدگاه ته د تل په
 وخت كښي ټول خلك تكبيرونه په جهرايئ او په نيت
 كولو كښي به د كوچني اختر په ځای لوی اخترياد وي
 او د لوی اختر په خطبو كښي به خلكو ته د قرباني او تشریق
 د تكبيرونو احكام بيانوي او د عذر په صورت كښي د لوی

اختر لمونځ تر درسي ورځې پورې او دکوچني اختر
 لمونځ تر دويمې ورځې پورې کيږي که چا د اختر
 لمونځ په امام پسي ادا نکړ او قضا شو قضايي يئ
 نشته دی . که چېرې امام دا اختر په لمانځه ولاړ وي
 اود مقتدي څخه داودس په کولوسره داختر لمونځ -
 تېريږي نو د تيمم وهل ورته روا دي همدارنگه که کوم
 مقتدي داختر په لمانځه کښې بي اودسه شي اوداودس
 په کولو لمونځ ورڅخه فوتيږي نو تيمم وهل ورته روا
 دي داختر په ورځ په عيدگاه کښې داختر د لمانځه نه مخکې
 اويامرسته دنفلې لمونځ کول روا نه دي .

تمین

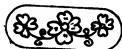
- ۱- داختر لمونخ سنت دی که واجب ؟
- ۲- ایا داختر لمونخ په خفیه کیږي ؟
- ۳- نروايد تکبیر ونه کوم او خودي ؟
- ۴- په اول رکعت کېږي نروايد تکبیر ونه خودي ؟
- ۵- عیدگاه ته تللو په وخت کېږي په کوم اختر کېږي تکبیر ونه
په جهر ویل کیږي ؟
- ۶- دلوې اختر په خطبه کېږي به امام کوم احکام بیانوي ؟
- ۷- که دچانه داختر لمونخ تېريزي تیمم وتره روا
دی که نه ؟
- ۸- داختر دلمانحه نه مخکې او وروسته په عیدگاه کېږي
نفل لمونخ روا دی که نه ؟

د شریق تکبیرونه

د شریق تکبیرونه عبارت دي د الله اکبر، الله اکبر
 لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَلِلَّهِ الْحَمْدُ څخه څه
 دغه تکبیرونه د لویې اختر د میاشتې په نهم تاریخ چې
 د عرفې ورځ یې بولي د سهار د لمانځه نه وروسته
 شروع او د لویې اختر د میاشتې د دیارلسمې ورځې د
 مانزیک تر لمانځه پورې چې ټول دروشت لمونځونه
 کيږي ختمیږي.

په دغو ورځو کې چې د شریق ورځې یې بولي
 په هر مکلف مسلمان واجب دي چې د فرض لمانځه
 دا د کولو څخه وروسته یو کړت په جهرسو تکبیرو وایي
 دا تکبیرونه دهغه وخت راهیسې پر مونږ باندې واجب
 شوي دي کله چې ابراهیم د خدای په امر خپل
 زوی اسمعیل مناته د قربانی دپاره د ځان سره

بوتلو او جبرئیل عَلَیْهِ السَّلَام ورتہ د خدائی پہ اُمَرَجَت
 شخہ پسہ راوَمَہ او د اسمعیلؑ پہ حای یئی خملاوہ
 او ابراہیمؑ ہغہ پسہ حلال کَر او د تشریق تکبیرونہ
 یئی وویل .

د تشریق د تکبیر اولہ برخہ د الله اکبر الله اکبر ، جبرئیل عَلَیْهِ السَّلَام
 د وھمہ برخہ (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ) ابراہیم عَلَیْهِ السَّلَام او دریمہ
 برخہ یئی (الله اکبر والله الحمد) اسمعیل عَلَیْهِ السَّلَام ویلې دہ .

تمین

- ۱- د تشریق تکبیرونه وواياست ؟
- ۲- د تشریق تکبیرویل په کوم وخت کېږي واجب دي ؟
- ۳- دغه تکبیرونه د کوم وخت راهیسې شروع شوي دي ؟
- ۴- د دغه تکبیر اوله برخه چا ، دویمه برخه چا او دریمه برخه یې چا ویلې ده ؟

١٨ قرباني

قرباني نيك او غوره عمل دی او په هر هغه مسلمان
چې دنصاب مالک وي واجيزي .
نرمونز پيغمبر ﷺ د قرباني په برخه کښې
داسې فرمايلي دي : قرباني ستاسو دنیکه (ابراهيم)
طريقه ده . او هم يې فرمايلي دي چې قرباني کوونکي
ته د قرباني کېدونکي خاړوي د هروينسته په عوض
خدای جلّالہ نيکي او ثواب ورکوي .

د قرباني کولو وخت د لوی اختر د مياشتې د لسمې
ورځې څخه درولسمې ورځې د لمر لويديو پورې دی .
کله چې درېيمې ورځې لمر پريوت نو د قرباني کولو
وخت ختم شو .

په کوم حايه کښې چې داختر لمونځ کيږي هلته داختر
لماڅه نه مخکې قرباني کول روا نه دي . او په بانډو

اوکلیو کښې داختر په وړخ د سبا ختلوڅخه وروسته هم
قرباني کول وړادي .

هغه څاروي چې قرباني ورباندې کيږي په دې
ډول دي .

- ۱- په هغه پسه يا وزه چې يوکلن وي او په هغه وري -
چې شپږ مياشتني وي مگر چاغ وي او په غټ والي
کښې د يوکلن سره برابر وي هم قرباني کيږي .
- ۲- مېښه يا غوايې چې دوه کلن وي .
- ۳- اوبښ چې پنځه کلن وي .

په پسه يا وزه به يوسره قرباني کوي په غوايې يا
اوبښ کښې له يوه څخه تر اوو تنو پورې شريکيدای شي .
که د قرباني څاروی مړند وي يا يې د يوعب
سترگې دينمايې برخې څخه ديد کم شوي وي او يايې د غوښ
اولکې يابل کوم غبري نيمه يا زياته برخه پرې وي قرباني
پرې نه کيږي همدا ډول که د قرباني په هغه څاروي چې

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حمد

دهغه ذات حمد ثناء او ستاينه نيزاته ده چې
اسمان يې ستونډوړلی او زمکه يې ټولو
ساکنو لپاره داستوگنې وړکړلې ده.

او درود دې وي په هغه نیکرغه پیغمبر چې
خاتم النبیین اورحمة للعالمین دی او درود دې وي دده
په ټوله کورنۍ او یارانو باندې ترقیامته پورې.

لومړۍ برخه

الف : د جمعې د لمونځ د ادا کولو طریقه

په جمعه لمونځ کول مؤکد (محکم) سنت دی
مونږ باید پنځه وخت لمونځ په جمعه ادا کړو. رسول الله
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمایلي دي د جمعې لمونځ له محکو

گور وي ، اود قرباني ترخايه شي تلای اوپاي نيائي -
يا ټول غاښونه يي لويدي وي او واښه شي خوپای قرباني
نه کيزي .

تمرین

- ۱- په کوم حای کښې داختر دلمانځه نه مخکې قرباني
نه کيزي ؟
- ۲- په کومو څارويو قرباني نه کيزي ؟
- ۳- په غوا ، مېښه او اوښ کښې د قرباني دپاره څو
کسان شريکېدای شي ؟
- ۴- اوښ چې د څو کلونو شي قرباني ورباندې کيزي ؟
- ۵- په داسې شپږمياشتني وزباندې ، چې دومره
چاغ اوسي ، چې ديوکلن سو نه پېژندل کيزي قرباني
کيزي که نه ؟

قضایي لمونځ

مهرغه څوك چې د لماڅه په ادا كولو مكلف وي په كارديې چې خپل فرضي لمونځونه په خپل ټاكلي - وخت كېې ادا كړي كه څوك بې له كوم شرعي عذر څخه لمونځ قضاء كړي مګناه ده او كه له چانه د شرعي عذر : مثلاً د لماڅه په وخت كېې د ویده كېدلو ، د لماڅه د یاده وتلو او د پریښت ناروغ كیدلو او داسې نورو له سببه لمونځ قضاء شو مګناه كارنه دی مګر قضایي پرې لاس نه ده .

كه چیرې د یو بالغ مسلمان څخه په ټول عمر كېې د شپږو څخه كم لمونځونه قضاء شوي وي نوده ته صاحب د ترتیب وایي صاحب د ترتیب به خپل قضاء شوي لمونځونه په ترتیب سره كوي . مثلاً كه د سهار څخه تر ماښتې پورې له چانه پنځه لمونځونه قضاء شول نو د بل سهار د لماڅه تر مخه

به په ترتيب سره د سهار ، ماسپنين ، مازنگر ، مابنام
 او بيا د ماسختن د لماڅه قضايت راوړي . وروسته به
 د سهار وختي لمونځ ادا کړي . دوخت دکموالي او د قضا
 شوي لماڅه د هېږدو په صورت کښې ترتيب ضروري نه دی .
 که د چا څخه وتر قضا شوي وي قضا راوړل يی
 لازم او په ترتيب او قضا کښې د فرضو په شان دی . د سنّتود
 لماڅه قضايت راوړل نشته مگر د هغه چا څخه چې د
 سهار سنّت او فرض دواړه قضا شوي وي په همدغه
 ورځ د نړوال څخه مخکې د فرضو سره يوځای د سنّتو
 قضايت راوړی شي .

تمرین

- ۱- ترخو لمونخونو پورې چې قضاء شي ترتيب پکښې نشته ؟
- ۲- دستو قضايت راوړل شته اوکله نه ؟
- ۳- د وتر واجب قضايت راوړل ضروري دي اوکله نه ؟
- ۴- دسهار دلمانځه دقضاء کېدو په صورت کې تر کوم وخته پورې دستو قضاء راوړل کېدای شي ؟

د وتر واجب لمونځ

د وتر واجب لمونځ په هر مکلف مسلمان واجب دی .
 په نه بکولوي پېر ګناه ده اوکله قضا شو قضاء
 راوړل یی واجب دي . وتر درې رکعت واجب
 او ټول ډک دي چې د ماسختن د فرض لمانځه څخه
 وروسته تر سپېدو داغه پورې په یونیت اویوسلام

سره ادا کيږي . په دریم رکعت کښې د الحمد او سورة
 ويلونه وړسته د الله اکبر ويلو سره سم سپړي خپل
 لاسونه د غونډو تر نړيو پورې او ځه ښځه وي
 تراوږو پورې پورته کوي . ناپښه خپل لاسونه ترنا مه
 لاندې او ښځه يې په سينه ټکي او دعاء قنوت په پټه
 لولي او لمونځ په عادي ډول پای ته رسوي .
 وتر واجب دروژې په مياشت کښې په جماعت
 سره او په نورو مياشتو کښې يوازې ادا کيږي . که
 څوک په ځان خوب نه دراپاڅېدو باور ولري نو وتر
 واجب دې د شپې په اخره برخه کښې وکړي . که د چا
 څخه د وترو په دریم رکعت کښې دعاء قنوت ويل پاتې
 شو او په رکوع کښې ورياد شو بېرته دې د دعاء قنوت د
 ويلو دپاره نه ودرېږي خو دلمانځه په پای کښې دې د سهوي
 سجده وکړي .

دعاى قنوت داده

اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْتَغِيْكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ وَنُؤْمِنُ بِكَ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ
وَنُثْنِيْ عَلَيْكَ الْخَيْرَ وَنُشْكُرُكَ وَلَا نَكْفُرُكَ وَنُخْلِجُ وَ نَتْرُكُ
مَنْ يَفْجُرُكَ اَللّٰهُمَّ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ اِلَيْكَ نَسْجُدُ وَ اِلَيْكَ
نَسْعٰى وَنَخْجِدُ وَ تَرْجُوْا رَحْمَتَكَ وَنَخْشٰى عَذَابَكَ اِنَّ عَذَابَكَ
بِالْكَفٰرٍ مُّلْحِقٌ ط

تمرین

- ۱- وتر واجب خورکعت دي اوخه وخت کيزي ؟
- ۲- دو تر واجب د لمانخه په کوم رکعت کبې دعاى قنوت ويل کيزي ؟
- ۳- که د چا تخه په دريم رکعت کبې دعاى قنوت لوستل هېر شول سجده سهوه به کوي که نه ؟

- ۴- دوترو په لمانځه کښې به دعای قنوت په جهري وایئ او چه خفيه؟
- ۵- وتروا جب په کومه میاشت کښې په جماعت سره ادا کيږي؟

هغه څوک چې دعاء قنوت یې نه وي یاد کړی نو دا دعاء دې وایئ : اَللّٰهُمَّ رَبَّنَا اٰتِنَا فِی الدُّنْیَا حَسَنَةً وَفِی الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ط

او یا به ، اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِی - یا به اَللّٰهُمَّ یَا رَبِّ - درې ځله وایئ .

سنت او نفلي لمونځونه

سنت لمونځ هغه لمونځ دی چې رسول الله ﷺ کړی او امتیان یې هم د هغه په پیروی سره ادا کوي .
 كه خوك يی پرېږدي نو د قیامت په ورځ به پېغمبر
 عَلَيْهِ السَّلَام ته ملا مته وي .

سنت لمونځ په شواړوز کېنې دولس رکعت دی :
 دوه رکعت د سهار د فرضونه مخکې ، خلور رکعت د ما سپنېن
 د فرض لمانځه نه مخکې او دوه رکعت ورڅخه وروسته ، دوه
 رکعت د ما بنام د فرض لمانځه نه وروسته او دوه رکعت
 د ما سختن د فرضونه وروسته دی او د غوسنتوته مؤکد
 سنت وایې برسېره په دې نور لمونځونه هم شته چې
 سنت نروايد يا يې نفل بولي که کوم مسلمان نفلي
 لمونځ وکړي ثواب یې کېږي او که وی نه کړي
 عذاب یې نشته . د لمر خاته څخه وروسته دوه رکعت

لمونځ ، دڅابنت لمونځ ، داوداسه ځولونه وړسته
دوه ركعت لمونځ جومات ته دنوتلو دوه ركعت دماينگر
دلماڅه نه دڅه څلور ركعت لمونځ ، دماينام دلماڅه
نه وړسته شپږ ركعت لمونځ ، دماينامن دلماڅه نه د
څه اوو وړسته څلور - څلور ركعت لمونځ ، دتهجد
لمونځ اوداسې نور نفلي لمونځونه چې كول يې دپرتواب
لري شته دي .

هرمسلمان بايد په نفلي لمونځونو خصوصاً په تهجد
ځولو ځان عادت كړي ځكه چې اجر يې دپرتويات دي .
دسنت اونفلو دلماڅه ركعتونه ټول پك دي (سوره پكښې
ويل كيږي) ، كه چيرې يوسړي نفلي لمونځ شروع كړي
او بشپړ يې نكړي قضايې پرې لاسنيزي .

تمین

- ۱- سنت کوم لمانخه ته وایي ؟
 - ۲- سنت لمونځ په شواړو زکني خورکته دی ؟
 - ۳- د ماسپښین په وخت کني خورکته سنت دی ؟
 - ۴- نفلي لمونځ کوم لمونځ دی او په کولوي
- خه کيزي ؟
- ۵- که نفلي لمونځ شروع او بشپړ شي قضايي
- لازمه ده که نه ؟

ستونوڅه دی او مخالفت کوونکی یې منافق دی .
 او هم یې فرمایلي دي چې په جمعي سره لمونځ کول
 (۲۷) درجي دیواجې لمونځ کولوڅه غوره دي .

د جماعت لمونځ دارنګه کيزي : چې اول اقامت
 ويل کيزي بيا امام د مخه مخ په قبله دريزي مقتديان
 ورپسې په صفونو کښې دريزي او ټول د لماغې نيت
 کوي امام به الله اکبر په زړه او مقتديان به یې پټ
 وایي او د غوږونو د پوڅکیو تراندې به لاسونه
 پورته کړي او مقتديان په پټه سره سبحانک اللهم وایي -
 مقتديان چپ دريزي او امام اَعُوذُ بِاللّٰهِ اَوْسَمِ اللّٰهِ پټه
 وایي .

که لمونځ خفيه وو امام به د فاتحي سورة الحمد،
 امين او سورة يا خوايتونه په پټه سره وایي . او که
 لمونځ جهري وو نو (لَحْمَدُ لِلّٰهِ) به په جهري سره
 وایي دَوْلَا الْفَضْلَيْنِ ويلوڅه وروسته مقتديان او

هغه وختونه چې لمونځ په کښې مکروه دی .

هغه وختونه چې لمونځ کول په کښې مکروه دي
دوه ډوله دي : اول هغه وختونه دي چې فرض ، نفل ،
د جنازې لمونځ ، د تلاوت سجده او قضای لمونځ ټول په
کښې مکروه دي او هغه درې وختونه دي .

۱- د لمر ختلو وخت

۲- استوا : چې لمر په تندي برابر شي او زوال نه وي

شوی (ټکنده غره)

۳- د لمر پرېوتلو وخت مگر په لمر پرېوته کښې د همدغه

مازیکر لمونځ روا دی دویم قسم هغه وختونه دي چې
یوازې نفل لمونځ کول پکښې مکروه دي او قضای
لمونځ ، د جنازې لمونځ او د تلاوت سجده کول په کښې
مکروه نه دي او هغه دوه وختونه دي . ۱- د سپېدو

دداغ نه چې رښتینی سبايپ بولی ترلمرخانه پورې
دسهار ددوه رکعت سنتوڅخه پرته نور نفل لمونځ نه کېږي.

۲- دمازیکر د فرض لمانځه دا دا کولو څخه

وړسته دماښام تر لمانځه پورې نفل لمونځ نه کېږي

دغو دوامو وختونو کېږي د جنازې لمونځ یا قضایي لمونځ

د تلاوت سجده کول روا دي . همدارنګه کله چې د جمعې په

ورځ امام د خطبې ویلو دپاره په ممبرو څیري ترخوچې

امام د خطبې ویلونه نه وي خلاص شوی لمونځ کول

نه دي روا .

تمين

- ۱- مکروهه وختونه خو ډوله دي ؟
- ۲- کومو وختونو کې د قضا لمونځ او د تلاوت
سجده نه کيږي ؟
- ۳- کومو وختونو کې يوازې نفل لمونځ کول
مکروه دي ؟
- ۴- که د سړي څخه د مازيکر لمونځ وروسته شي
په لمر پراته کېږي یی کول روا دي که نه ؟

نکات او فرض کپدل یی .

نکات په لغت کښې نريات والي او پاک والي ته وائی او په شریعت کښې خاص د خدای د رضا دپاره مستحق مسلمان ته د خه مال ورکول دي .

نکات فرض او د اسلام د پنځو بنا چکانوڅخه یوه بناده . په ایت ، حدیث او د مسلمه امت په اجماع سره فرض شوی دی . نکات له دې سببه څښتن تعالی پر مسلمانانو فرض کړی دی چې په خلکو کښې داسې کسان شته چې د پوره خوراک او پوښاک درنپولو توان نه لري او یا ناروغه وي خو د درو درملو د برابرولو قدرت یی نه وي .

خو د دې خلکو تر څنګ داسې کسان هم شته چې پوره پیسې او شتمني لري او د ژوند ضروري شيان په پوره اندازه ورته رسېږي له دې سببه د اسلام دین چې مسلمانان

یوله بله سه ورونه اوخویندې بولي امرکوي چې
شتمن دې د مسکینانو سه مرسته وکړي خو هغوی هم
ارام او هوسا شونډ وکړای شي .

او که نکات ورنکړي نو د قیامت په ورځ به
د سخت عذاب سه مخامخ شي لکه چې زمونږ پېغمبر ص
فرمایلي دي : چې چاته خدای پاک مال ورکړ او
نکات پرې فرض شو او غیباوته یې ورنکړ نو
ددغه مال څخه به د قیامت په ورځ یولوی زهرناک
کښی مار جوړ شي او د غاړې څخه به یې تاو شي
او دواړه وښکي به یې خپروي او وتره به داسې وایي
چې زه ستا هغه دنیا مال او خزانه یم .

د نکات د فرضیت شرطونه دادي

- ۱- عقل دی . نو په لیونې فرض نه دی .
- ۲- بلوغ دی . نو په وېرکې فرض نه دی .

- ۳- اسلام دی . نوپه کافر فرض نه دی .
 ۴- اصيل والی دی . نوپه مریئ فرض نه دی .
 ۵- مالک دنصاب دی . نوهغه خوک چې دنصاب خستن نه وي نرکات پرېپ فرض نه دی .
 دنرکات په ورکولو کې نیت شرط دی نونرکات ورکوونکی به یاد نرکات ورکولو په وخت کې او یا دخپل نور مال ثمنه دنرکات د مال د ابلولو په وخت کې نیت کوي .

۱- ایت شریف : وَأَتُوا الزَّكَاةَ ۲- حدیث شریف : بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَإِمَامُ الصَّلَاةِ وَإِتْيَاءُ الزَّكَاةِ وَالْحَجِّ وَصَوْمِ رَمَضَانَ .

تمرین

- ۱- نرکات په لغت او شریعت کښې څه ته وايي ؟
- ۲- نرکات په څه فرض شوې دي ؟
- ۳- څه په چا نرکات فرض شي او ورپې نکرې د مال څخه به یې د قیامت په ورځ څه جوړېږي ؟
- ۴- د نرکات د فرصت شرطونه څواوکوم دي ؟

د سرو او سپینو زرو د نکات نصاب

د سرو زرو د نکات نصاب شل مثقاله دی هر څوک چې
شل مثقاله زرو ولري کانه وي هغه لوبښ او هغه
توقه او د اصلي اړتیا نه زیات وي او د چا پور وړی
نه وي او کال پرې تېر شي خلويښتمه برخه به یې نکات
کښي ورکوي . نو په شلو مثقالو سرو زرو کښي نیم مثقال -
نکات کيږي . هغه چې خلور مثقاله یعنی پنځمه برخه د نصاب
پر شل مثقاله زیات شي نو نیم مثقال او دوه قیراط به نکات
ورکوي . یو مثقال شل قیراطه دی نو خلور مثقاله د ایتاو
قیراطو سره مساوي دي ، او د ایتاو قیراطو خلويښتمه برخه
دوه قیراطه کيږي .

د سپینو زرو د نکات نصاب دوه سوه شرعي روپۍ
دي چې د هر لسو روپو وزن به یې اوه مثقاله وي نو

هرڅوك چې د انصاب ولري او كال پرې تېر شي او د
چاپورو پرې نه وي . نو په څلويښتو روپو كې به يوه روپه
نكات وركوي چې په دې حساب په دوه سوو روپو كې
پنځه روپه نكات كيږي . كله چې څلويښت روپه په
نصاب زياتې شي (دوه سوه څلويښت روپه شي) شپږ
روپه نكات پكې كيږي .

كه يوسره څه سپين زراوڅه سره زهرلر اوهر
يوئ ځان ته نصاب ته نه رسيدل نو دواړه دې دقيمت
له مخې سره يوځای كړي . مثلاً پنځه مثقاله سره زر ولري
چې د سل روپو سره مساوي كيږي او سل روپه نقدې ولري
چې ټولې ورڅخه دوه سوه روپه جوړيږي نو د سپينو زرو د
نصاب خاوند دى او بايد نكات يې وركوي . كه يوسره
لس مثقاله طلا او سل نقدې روپه ولري كه چېرې سل روپه
طلا ته واړوي لس مثقاله طلا پرې نه كيږي يعنې د سرو
زرو نصاب نه پوره كوي ليكن كه د طلا قيمت روپو ته

واړوي نو قيت يې سل يا د سلو روپو مخه نړيا تيزي
 نو په دې صورت کښې دې د سپينو زرو نصاب ته
 واورول شي حُک د د غريبانو په کمښت او زکات دې يې
 ورکړی شي .

تمرین

- ۱- د سروزرو نصاب خومرو دی ؟
- ۲- د سروزرو په نصاب چې خومرو انازه نړياته شي
 نکات په کښې لاندېزي ؟
- ۳- يو مثقال خو قيراطه کيږي ؟
- ۴- د سپينو زرو نصاب خومرو دی ؟
- ۵- لس شرعي روپه د خومثقالو سره مساوي
 دي ؟
- ۶- په خلوښتو روپو کښې چې په نصاب نړيا تې شي
 خومرو نکات کيږي ؟

امام په پټه سره امین وایئ . امام د خواتونو یا یو
سورة د ویلونه وروسته د الله اکبر په ویلو سره د
مقتدیانو سره رکوع ته ځي .

په رکوع کښې به تسبیح سبحان بری العظیم ، درې
کرته وایئ . بیا به امام سمع الله لمن حمده په
جګ آواز او مقتدیان به ورپسې ربنا لك الحمد پټ وایئ
نیغ به ودریزې . بیا به الله اکبر وایئ سجدې ته به
لاړشي . په سجده کښې به درې واړه سبحان بری الاعلی وایئ
بیا به الله اکبر وایئ او سم به کښيني . بیا به الله اکبر
وایئ او دویمې سجدې ته به لاړشي . دویمه سجده به
لکه د اولې سجدې په شان ادا کړي او د الله اکبر په
ویلو به راپاڅېزي او نیغ به ودریزې او دویم رکعت به
د اول رکعت په شان وکړي . دویم رکعت د دویمې
سجدې نه چې امام او مقتدیان راپاڅېده په ناسته به
التهیات د عبده ورسوله پورې په پټه وایئ . که فرض

نړكوة د سوداگرۍ په مال كېنې^{۴۰}

د سوداگرۍ په ټولو مالونو لكه رخت، خاړو يو لړكيو او يو او داسې نورو باندې چې قيمت يې د سرو او سپينو نړو د نصاب اندازې ته ورسېده او كال ورباندې تېرشونړكات فرض كيږي. او د نصاب څښتن به د سرو او سپينو نړو د نصاب د قيمت له مخې په كېنې نړكات وركوي.

د سوداگرۍ مال هرشي چې وي په كال كېنې به يې يوكرت قيمت كوي او نړكات به پكېنې وركوي. كوم شيان چې دخپل ضرورت له پاره وي: مثلاً درسي كتابونه دخپل كسب او كار سامان آلات لكه د زكړۍ آهنكړۍ بخاري، كرهې او داسې نورو كسبونو په سامانونو او آلاتو كېنې چې د تجارت د پاره نه دي نړكات نشته. كه د سوداگرۍ د مال نصاب د كال په اول او آخر كېنې پوره

او د کال په منځني وخت کېنې کم وي پروا نکوي نرکات
 به یې ورکوي . که چیرې د کال په منځ کېنې
 مکتبه وکړي نو د کال په پای کېنې به د مکتبې نرکات هم ورکوي .

تمین

- ۱- د سوداګرۍ د مال نرکات به څنګه ورکوي ؟
- ۲- په درسي کتابونو او د کسب په آلاتو کېنې چې د
 سوداګرۍ د پاره نه وي نرکات شته که نه ؟
- ۳- د سوداګرۍ د مال په منځي مکتبه کېنې چې د کال په
 منځ کېنې یې کپې وي نرکات شته که نه ؟

د نړکوة مستحقين

دالاندې کسان د نړکوة ورکولو مستحق دي .

- ۱- فقير دى چې څه مال لري خو د نصاب خستن نه وي .
- ۲- مسكين دى چې څه نه لري .
- ۳- هغه مامورين چې د باچا او حاکم له خوا د نړکات د راټولولو د پاره مقرر شوي وي د خپل کار په اندازه نړکات ورکول ورته وړاى .
- ۴ - هغه مريد دى چې با دار ورته ووايې چې دومره اندازه روپۍ راوړه ورسته له هغې به دې آزاد کړم او مريد ورسره قبولي وکړي نو د نړکات اخيستل ورته وړاى .
- ۵ - قرضدار دى هغه څوک چې د نصاب خاوند وي خو قرضدار (پورې) وي نړکات اخيستل ورته وړاى .
- ۶- هغو غاړيانو او مجاهدينو ته چې په يوه حای کېږي

پاتې شوي وي او د خرڅ او لګښت لپاره څه ونلري د نځرات
اخيستل وړ دي .

۷- هغه مسافر چې پېسې نلري که څه هم په کور
کې مالدار وي د نځرات ورکول ورته وړ دي .

نځرات ورکول لاندې کسانو ته وړانه دي .

- ۱- خپلې مور ، پلار ، نيکه او نياته همدارنګه
خپل اولاد او لمسيانوته نځرات ورکول وړانه دي .
- ۲- خپل مړي ، مکاتب ، هغه مړي چې مالک ورته
وييلي وي چې زما د مړي نه ورسره آزادي او همدارنګه
خپلې ويښې ته چې اولاد ولري ، او هغه چې پوره آزاد
کړي نه وي . د مولانځرات ورکول ورته وړانه دي .
- ۳- بلډای ، شتمن ، اود بلډای ماشوم او مړي ته نځرات
ورکول وړانه دي .

- ۴- بني هاشمونه زکات ورکول وړانه دي .
- ۵- مېړه به خپلې بنې ته او ښځه به خپل مېړه ته زکات نه ورکوي .
- ۶- د زکات په پېسو مسجد جوړول ، مړي ته کفن ورکول او د مړي قرض خلاصول وړانه دي . د زکات پېسې بل ځای ته هغه وخت وړل وړادي چې هلته غريب خپلوان لري او يا د هغه ځای غريب د پرمختاج وي .

تمین

- ۱- فقیر چاته اوسکین چاته ویل کیزی ؟
- ۲- دغانیزانو شخه وروسته پاتې شوو کسانوته نرکات
اخیستل وړادي که نه ؟
- ۳- نرکات چاته نه ورکول کیزی ؟
- ۴- دنرکات په پېښو مسجد جوړول ، مړي ته کفن ورکول
په نرکات کښې قبلیزی که نه ؟

داوېنانو نړکات

هغه څاروي چې زياتو وخت په صحرابڼې وڅري
اونصاب ته ورسيږي په هغو ځايي هم لکه د طلا اونقرې
په شان نړکات لانيزي هغه څوک چې د پنځو شخه تر نهو
پورې اوبنان ولري يوپس به نړکات ورکوي .
د لسو شخه تر څوارلسو پورې به دوه پسونه نړکات ورکوي .
د پنځلسو شخه تر نولسو اوبنانو پورې به درې پسونه نړکات
ورکوي . د پنځه ويشتو شخه تر پنځه دېرش اوبنانو پورې
به يو کلن جونگي په نړکات ځايي ورکوي .
که چېرې داوېنانو شمېر د شپږ دېرشونو تر
پنځه څلوېښتو پورې وي نو يوه دوه کلنه جونگي به په
نړکات ځايي ورکوي . د شپږ څلوېښتو نه تر شپېتو اوبنانو
پورې به يوه درې کلنه جونگي په نړکات ځايي ورکوي
د يو شپېتو نه تر پنځه اويا اوبنانو پورې به يوه څلور کلنه

جونگی په نکات کښې ورکوي . اود شپږاویا ونه تر
نوي او بنانو پورې به دوه ، دوه کلنې جونگی نکات
ورکوي او دیو نوي څخه تر یو سلو شل او بنانو پورې
به دوه درې کلنې جونگی نکات ورکوي . کله چې دا بنانو
تعداد یو سل یو ویشو څخه تر یو سلو څلور څلوېښتو پورې
وي برسېره په دوه درې کلنو جونگیو به هر پنځو نریاتو
شو او بنانو کښې یو - یو پسه نکات ورکوي کله چې د
اوبانو تعداد یو سل او پنځه څلوېښتو ته ورسیده نو دوه
درې کلنې جونگی او یوه یو کلنه جونگی به نکات
ورکوي .

په یو سلو پنځوس او بنانو کښې درې - درې کلنې جونگی
نکات کیږي . په هر پنځو او بنانو کښې چې په یو سلو او پنځوس
نریاتيزي درې درې کلنې جونگی او یو پسه نکات کیږي
دا قاعده تر یو سل او څلور او یا او بنانو پورې رسیږي
دیو سل او پنځه او یا ونه تر یو سل او پنځه ایا او بنانو

پورې درې - درې کلنې جونکې او یوه یوکلنه جونکې
 زکات کيږي . له یوسل او شپږ اتیا ونه تر یوسل او پنځه
 نوعی او بنانو پورې درې - درې کلنې او یوه دوه
 کلنه جونکې زکات ورکول کيږي . دیوسل او شپږنوي
 نه تر دوه سوه او بنانو پورې به څلور درې کلنې جونکې
 زکات ورکوي .

کله چې داو بنانو تعداد له دوه سوه نه زریات
 شو د زکات ورکولو ترتیب یې په هغه شان کيږي
 لکه چې دیوسل او پنځوسو او بنانو په زریاتو شوو کښې شوی
 دی .

تمین

- ۱- داوئانولومری نصاب کوم دی ؟
- ۲- په شپږه پړشو او بڼانو کېنې څومره نرکات کيږي ؟
- ۳- درې جونګې په څومره او بڼانو کېنې کيږي ؟
- ۴- په یو سل او پنځوسو چې لس او بڼان نریات شي نرکات یې څومره دی ؟
- ۵- څلور کلنه جونګې په څومره او بڼانو کېنې لاندیږي ؟
- ۶- که سړی سل او بڼان خپل کورکینې وساتي نرکات پکېنې شته او که نه ؟

لمونخ دوه رکعتي وو درود او دعاء به هم ووائی
 او بني اوچپ ، کين ، طرف ته به امام په جهر او
 مقتديان په پټه د سلام گرځولو په وخت کښې السلام
 عليكم ورحمة الله ووائی . او دعاء به وکړي .

او په درې رکعتي او څلور رکعتي فرض لمانځه کښې
 به التحيات ترعبده ورسوله پورې ووائی امام او مقتديان
 به د الله اکبر په ويلوسو دريم رکعت ته پورته شي . که
 لمونخ درې رکعتي وو په دريم رکعت کښې به امام
 يوازې الحمد لله تراخو پورې په پټه سره ووائی -
 د دريم رکعت د دويمې سجده نه چې راجک شول -
 تشهد ، درود او دعاء به ووائی او سلام به وگرځوي .
 که لمونخ څلور رکعتي فرض وو د دريم رکعت
 د دويمې سجده نه دراپورته کېدو سره سم به څلورم رکعت
 ته پورته شي او د دريم رکعت په شان به یی ادا کړي -
 آخر قعده به وکړي او سلام به بنی اوچپي ، کښی ،

د غو یا نو زکوٰۃ

په هغو غو یا نو کې چې له دېرشو څخه کم وي زکات نشته دی. کله یې چې شمېر دېرشو ته ورسېږي او یو کال پرې تېر شي او زیاتره برخه د کال په صحر کې وڅري نو د نصاب خاوند به یو کلن خوسی یا خوسی زکات ورکوي.

په څلویښتو غو یا نو کې دوه کلن خوسی یا خوسی لازمېږي. کله چې له څلویښتو څخه د غو یا نو تعداد زیاتېږي نو د هریو غویو په سره د یو دوه کلن خوسی د قیمت څلویښتمه برخه ($\frac{1}{17}$) برخه زکات ورکوي. که دوه غو یا نو زیات شول ($\frac{2}{17}$) او که درې غو یا نو زیات شول ($\frac{3}{17}$) برخه به زکات ورکوي.

د زکات ورکولو د ترتیب تر نه پنځوسو غو یا نو پورې دوام کوي کله چې د غو یا نو تعداد شپږ تر ورسېږي

نودوه یوکلن خوسی یا خوسی به ورکوی . کله چې
 دغویانو شمېر او یا وته ورسيزي . یودوه کلن او یو یوکلن
 خوسی یا خوسی به نکات ورکوي . په اتیا وکنې به
 دوه - دوه کلن خوسی یا خوسی نکات ورکوي ، له دې
 نه وروسته په هر لسو غویانو کې چې په نصاب زیاتيزي د
 دوه کلن نه به یوکلن ته او د یوکلن نه به دوه کلن ته
 نکات بدليزي . د مېښو نکات او نصاب کټ مټ دغویانو په
 شان دی او کوم فرق نه لري .

له مثلاً په اتیا وکنې دوه دوه کلن خوسي یا خوسی نکات کيزي
 ځکه چې دوه ځلې څلویښت غویان پکې موجود دي . کله چې لس
 پرې زیات شواو نوي شول نودرې یوکلن خوسي یا خوسی بزرکات
 کې ورکوي ځکه درې دېرش غویان پکې موجود دي او چې په نوي -
 غویانو لس زیات شي اوسل شي نویو دوه کلن ۲۱ یوکلن
 خوسی یا خوسی به نکات ورکوي ځکه یو ځلې څلویښت اودوه ځلې
 دېرش غویان پکې موجود دي نو په اول حالت کې یوکلن ته او په
 دویم صورت کې دوه کلن ته تغیر راځي .

تمین

- ۱- په خو غویانو کېنې نرکات ورکول فرض کیږي ؟
- ۲- په څلویښتو باندې چې دوه غویان زیات شي نرکات یی څومره دی ؟
- ۳- په نوی غویانو کېنې به څومره نرکات کیږي ؟
- ۴- دوه کلن خوسې یا دوه کلنه خوسې د څو غویانو نرکات دی ؟

دمېږ او فوړنکات

دمېږ او ووزو د زکوة نصاب خلويښت دی هغه
 خوک چه د خلويښتو ووزو او يا کډو څښتن شي او
 زياته برخه دکال په صهارکښې خريدې وي نويوه مېزه
 به پکښې نکات ورکوي تريوسل او شلو پورې . د يو
 سل او يووېشتو څخه به تر دوه سوه پورې دوه پسونه
 نکات ورکوي . د دوه سوه او يووېشتو تر درې سوه نه نوي
 پورې به درې پسونه نکات ورکوي .

کله چې د پسونو او ووزو تعداد څلور سوو ته ورسېږي
 نو څلور پسونه به نکات ورکوي . د څلور سوه څخه پورته
 په هرو سلوکښې به يو پسه نکات ورکوي مثلاً په پنځه سوه
 مېږو کښې پنځه پسونه او په شپږ سوه مېږو کښې به شپږ پسونه
 نکات ورکوي .

تبصره : هغه کچرې او خره چې د سوداگرۍ لپاره نه وي

نرکات پکښې نه لانزميزي . او که د سوداگرۍ لپاره وي
 نوقيت به يې د سپينو او سرونرو نصاب ته اړوي
 او د هغه له مخې به يې نرکات ادا کوي په اسونو کښې
 چې تراوښتي چې وي د يارانو په قول نرکات نشته .
 امام صاحب وايي چې نرکات پکښې شته . خو
 خوښه د مالک ده چې د هراس په مقابل کښې يودينار زکات
 ورکوي . يادې اسونه بيه کړي او د سرو او سپينو نرو
 د نصاب له مخې دې نرکات ورکړي . که چيرې ځان ته نران
 اسونه او يا ښي اسپې وې نو زکات پرې نه لانزميزي .
 په جونگانو ، وريو او خوشکيو کښې چې غټ څاروي ورسره
 چې نه وي نرکات نشته .

تمین

- ۱- د مېزو او وزو لومړی نصاب څومره دی ؟
- ۲- دوه پسونده نرکات په څومره مېزو کېږي لارمېزي ؟
- ۳- په درې سوه کچه کېږي څومره نرکات کېږي ؟
- ۴- هغه وري ، جونتکیان او خوشکې چې ځان ته وي نرکات پکېږي شته او که نه ؟

د فطر صدقه یا سرسایه

په هرامیل مسلمان چې د نکات د نصاب خښت وي او د کور ضرورتونه یې پوره وي د فطر صدقه واجب ده په دې ډول چې دخپل ځان او هم دخپلو هغو ماشومانو چې څه نلري او دخپل مریې د فطر صدقه ورکړي .

دیوه تن د فطر د صدقې اندازه نیمه پیمانې غنم یا د غنواوړه یا یوه پیمانې اوربشې یا خرما یا یوه پیمانې ممیزې او یا به یې قیمت ورکوي .

د فطر د صدقې وخت د کوچني اختر د ورځې د سپېڅو د داغ څخه وروسته او د اختر د لمانځه نه دمخه دی او مسکینانوته به یې ورکوي . که سرسایه د اختر د ورځې نه دمخه ورکړې شي هم رڼا ده . مگر که د اختر د ورځې څخه وځنډېږي ثواب یې کمېږي که د اختر په شپه کوم څوک مېرشي د فطر صدقه یې نه لاندېږي . او که

کوم ماشوم داختر په شپه پیدا شو نو سرسایه پرې
لارمیزې . د بنجې اوبالغ اولاد سرسایه په مېړه او پلار
لارمه نه ده .

تمین

- ۱- دیوه تن سرسایه خومو غم کيزي ؟
- ۲- د سرسایه دورکولو وخت کوم دی ؟
- ۳- که یو ماشوم داختر په شپه پیدا شي سرسایه پرې
لارمیزې که نه ؟
- ۴- که خوک داختر په شپه مړ شي سرسایه به ورکوي
که نه ؟

رُؤْهُيْمِهٖ بِرُحِّهٖ

عَقِيْدَهٗ

۱- دالله (جَلَّ جَلَّالُهٗ)، توحيد (یووالی)،

الله دهغه ذات نوم دی چې په خپل ذات اوصفتو.
کښې شریک نلري دکمال اودجلال ټول صفتونه لري
دهریب او نقصان څخه پاک دی.

توحيد : یووالی ته وايي یعنې مونږ مسلمانان
بشپړ او پوره باور او عقیده لرو چې خدای پاک یودی
او په خپل ذات (وجود اوصفتو) کښې شریک اوساری
نه لري.

دَاللَّهُ جَلَّالُهُ دَتَوْحِيد نَقْلِي دَلِيلُونَه

په انسانانو کېنې داسې ناپوهه بندګان هم شته چې دالله د وېحدا نیت (یووالی) څخه منکر دي په خپل لاس دکتو ، اوسپنو ، لږکیو او نورو شیانو څخه جسمي جوړوي او هغه د خدای سره شریکوي او عبادت یې کوي .

یوشمیر وګړي دي چې خدای ته د نړۍ نسبت ورکوي لکه یهود چې عزیز علیه السلام د خدای نړۍ بولې او نصاری چې عیسی علیه السلام د خدای نړۍ اوبې بی مریم د عیسی علیه السلام مور د خدایې نښه بولې . العیاذ بالله . (دالله یووالی) اودکا فرانوا او

خواته وگرځوي چې د سلام په گرځولو سره د جمعي لمونځ
پای ته ورسېده .

تمرین

- ۱- په جمعه لمونځ کول فرض دی که سنت ؟
- ۲- د جمعي لمونځ خودرځې په یوازې لمونځ کولو غوره دی ؟
- ۳- په جماعت کښې د مقتديانو څخه ترڅه څوک درېزي ؟
- ۴- مقتديان د سبحانك اللهم ويلونه وروسته څه کوي ؟
- ۵- امام او مقتديان به څه وخت امين وايي ؟
- ۶- امام په فرض لمانځه کښې د ږيم او څلورم رکعت څنګه کوي ؟

شماره	لفظ	معنی	شماره	لفظ	معنی
۱-	سنت	طریقه	۴-	تشهد	الغیاثات ترایه پورې
۲-	مؤکد	ټینګه، محکم	۵-	دعا	اللهم ربنا
۳-	قعدہ	ناسته			

منکړنو دخبرې رد بدل په قران کريم سو ثابت شوې
 دى لکه چې الله فرمايې (قل هو الله احد) ووايه
 اى پښتو چې دغه الله يودى (الله الصمد) خداى
 بې احتياجه دى . هېچاته په هېڅ شي او کار کښې
 احتياج او ضرورت نه لري اوده ته ټول مخلوق محتاج
 دى (لم يلد) هېڅ کله ده څوک نه دي زېږولى (نه
 زوى لرى نه لور) نو هغه بدبخته اوناپوهه خلك چې
 وايې چې عيسى عليه السلام يا عزيز عليه السلام دخداى
 زوى دى ياملايکى دخداى لوجې دى داسيان
 ټول دروغ او کافرانو دحان نه جوړکړي دي .

(ولم يولد) هېڅکله دادچاڅخه پېدا شوى نه دى
 (نه مورلري او نه پلار) نو هغه بدبخته اوناپوهه
 انسانان چې عيسى عليه السلام دخداى زوى بولي هغو
 دروغ وايې ځکه چې عيسى عليه السلام دى بى مړي
 څخه پېدا شوى دى او دخداى زوى نه دى د الله ج .

صفت دادی چې نه دده څخه څوك پېدا دی او نه
 دی له چانه پېدا دی (ولم یکن له كفواً احد)، او نه
 شته ده له هېڅوك سیال. مثل، ساری، مخالف او
 شريك نلري او یواځینی واحد ذات دی.

ددې سورة هرايت دخدای د وحدانيت دليل دی او منکرانو
 او عافانو باندې واضعې دې په سورة برسېره په قران
 کریم کې دخدای د وحدانيت دلایل نور هم ډېر زیات دي چې په
 نورو ټولګيو کې به پرې بحث وشي.

د الله جلّ جلاله د توحيد عقلي ليلونه

الف - الله جلّ جلاله يودی او شريك نلري كه
چېرې دوه يادري خدايان موجود وي (العيان بالله)
او هريو د ازادې ارادې او قدرت خستن وي نوځكې
او كائيناتو اوسني نظام به يوثابت حالت نه درلوده يو
به د يوشمې د پېدا كولو اوبل به د نه پېدا كولو اراده
كوله مثلاً يوبه نرمه مېنكوله اوبل به بيا په بل ډول
جوړوله همدارنكه دا غرونه او اسمانونه به يوه يورنكه
اوبل به بل رنكه جوړول او ظاهري شكلونه به يې بدلېدل
او هره وړخ به په بېل بېل شكل ليدل كېدل مگر وينوچې
نرمه ، غرونه ، اسمانونه او نور ټول كائينات په يوه خاصه
ټاكلي انداز الله په خپل بشپړ قدرت سره جوړكړي دي
او د الله په امر به په خپل ټاكلي وخت فنا كيږي .
خداي د هر شي د پاره يوثابت عمر او نېټه ټاكلي ده

چې د هغې څخه يوه ثانيه وپانډې او ورسته کېدای شي
 د خدای د کایناتو د دغه موجود نظام څخه دا ثابتيږي
 چې خدايان دوه يادړې نه دي بلکه يو خدای وجود
 لري چې د ازادې ارادې او قدرت خاوند دی هرڅه چې
 وغواړي په هروخت او هرځای کېږي یی بی د تکلیف نږېدا
 کولی شي .

د خدای د توحيد دویم عقلي دليل نرمه ، اسمان
 غرونه ، رغونه ، لوړې ، ټورې ، څاروي ، نباتات او
 نور ټول شيان د خدای تعالی د کمال ، قدرت ، عظمت او
 يووالی د لایل دي ځکه نرمه خدای تعالی د استوګنې د پاره
 غوړولې ده چې نه ډېره نرمه ده او نه ډېره سخته ده .
 اسمان یی بی ستو درولی په لمر ، سپوږمۍ او
 ستورو یی بنایسته کړی دی غرونه یی د مخونو په شان
 په نرمه ټک وهلې ، رغونه ، لوړې او ټورې یی په
 رنگا رنگ ډبرو ، چلانو ، ونو او بوټو بنایسته کړي دي .

همدارنگه په څارويو ، نباتاتو ، باغونو چمنونو او
انسانانو کښې د خدای د لویي او یووالی ښکاره ښې
موجودې دي .

که چیرې په غور سره فکر وکړو نو د خدای
دیو او واحد ذات څخه پرته بل هیڅوک د اشیان نه پیدا
کولی شي اونه یی منځته راوړای شي نو ځکه په
مؤمنین لازم او ضروری دی چې دیو خدای جلّ الله عبادت
او بندگی وکړي .

تمين

- ١- د خدای توحيد په كوم ايت ثابت دی ؟
- ٢- د كوم ايت نه معلوميزي چې خدای څوك نه دي نيزبولي ؟
- ٣- د لمر يوكه معنی څه ده او د كومو خلكو عقیده ردوي ؟
- ٤- د اسمانونو په جوړښت كې د خدای روحانيت څه نېټې موجودې دي ؟
- ٥- د كایناتو دغه موجوده نظم په څه دلالت كوي ؟
- ٦- اسمان ، لمر ، سپوږمۍ او ستوري چاپېدا كړي او د څه دپاره پېدا شوي دي ؟

۶۶ د شرعي احكامو څلوردليلونه

د شرعي احكامو د ثبوت لپاره څلور دليلونه شته

دی :

- ۱- کتاب الله يعنى قرآن کريم دى چې د خداى (ج، فصيح او بليغ کتاب دى د جبريل عليه السلام په واسطه په آنحضرت محمد صلى الله عليه وآله وسلم باندې نازل شوى دى.
 - ۲- حديث شريف د آنحضرت محمد اودده د يارانو خبرو او کارونو يعنى فعل او تقرير ته حديث شريف وايي.
 - ۳- په يو حکم باندې د مسلمان امت اتفاق دى .
 - ۴- قياس دى يعنې تشبيه د يوه حکم ده د بل - منصوصى حکم سره .
- هر شرعي حکم به له دغو پورتنيو څلورو دليلونو څخه يو دليل سره ثابت وي .

امام ابوحنيفه نعمان عليه رحمة الله

په اسلام کښې مذهبونو پېر دي . د ټولو اسلامي
مذهبو پېروان مسلمانان او يوله بل سره ورو نه دي .
مونږ په دې ټولگي کښې د څلورو مذهبو پېشوايانو
(امام ابوحنيفه) امام مالک ، امام شافعي او امام
حنبل (رح) لنډې سوانح لولو .

نرمونږ زياتره خلك د ابوحنيفه (رح) د مذهب
پېرو دي ابوحنيفه نعمان د ثابت نړۍ او د نړۍ
لمسۍ دی . امام ابوحنيفه اصلاً افغان دی . نيكونه
يې له افغانستان څخه (كوفي) ته تللي دي ، (كوفه
په هغه وخت كښې د مسلمانانو له پېرو مشهورو ښارو
څخه وه) هلته يې تجارت كاوه ابوحنيفه په (٨٠)
هجري كال كښې په كوفه كښې وزېږېد او په (١٥٠)
هجري كال كښې د بغداد (عراق) په ښار كښې وفات شو

ابوحنیفہ ببل ببل علمونہ دهنه وخت له مشهور
 استادانوڅخه زده کړل او وروسته یې په کوفه
 کېږي د (حماد، حماد، څخه د فقه علم زده کړ . کله چې
 (حماد، مړ شو ، شاگردانو یې ابوحنیفہ په عراق
 کېږي د فقه د عالمانو مشر وټاکه .

ابوحنیفہ سختې مسئلې د قرآن کریم او د پیغمبر
 د سنتو له مخې حل کولې او د مسلمانانو پوښتنو ته
 یې ځواب وایه . امام ابوحنیفہ یو د پر حیرک ، هونسیار
 او پرهېزگار عالم وو . حکم یې نو هغه ته امام
 اعظم (لوی امام) وایه (۱) . ابوحنیفہ که څه هم
 په عراق کېږي د فقه د عالمانو مشر وو ، تجارت یې
 هم کاوه د هرکال د تجارت کټه به یې راټولوله او دخپلو
 شاګردانو ، عالمانو او هغو کسانو اړتیاوې به یې په پوره
 کولې چه د علم حدیث درس به یې ورکاوه یا به یې
 په خپله زده کاوه . پاتې شوې پیسې به یې هغو

ته وربخښلي او ورته به یئ ویل چې بيله خدايه
 د بل چا ستاينه مه کوئ حکه ماله خپله ماله تاسې
 ته څه نه دي درکړي دا دخدای مهرباني ستاسې له
 سببه پرما شوېده .

امام ابوحنيفه د نفس عزت ډېر درلود هېچاته یئ
 تمه نکوله . خورا امانت کاره وو . بخشش یئ کاوه
 او بخیل نه وو ډېر دینداره ، پاک او پرهېزگاره وو . د
 ورځې روزه به یئ نیوله او د شپې به یئ دخدای
 عبادت کاوه .

امام ابوحنيفه دنړۍ په مسلمانانو کې خورا
 نږات پېروان لري . هغه کسان چې د ابوحنيفه په مذهب
 دي ، حنفي مذهب ورته وايئ .

۱- د ابوحنيفه قبر د عراق په (اعظميه) نوې کلي کې چې

امام اعظم ته منسوب وه واقع دی .

٢- د جُمعی لمونځ اود واجبېد و شرطونه یی .

د جُمعی لمونځ فرض عین اود اسلام یوه ستره نښه ده

په لاندې ترتیب سره بیانېږي :

مسلمانان د جُمعی په ورځ د ذوال او اذان کولو څخه وروسته دخپلو کلیو او بناړنو په لویو جوماتونو کښې سره راټولېږي د جامع مسجد امام چې خطیب یی بولې دخلور رکعتي سنت لمانځه څخه وروسته اود جُمعی د لمانځه څخه مخکې په منبر خطبه وایی دخپلې ویلو څخه وروسته د جُمعی دوه رکعتي فرض لمونځ د سهار د لمانځه په شان په جهر سره ادا کوي . د جُمعی په لمانځه کښې مسلمانان یو د بل د حال نه خبرېږي مثلاً که څوک ناروغ یا په سفر تللی وي او یا د بل کوم مشکل سره مخامخ وي دخپل توان په اندازه خواخوږی ، مرسته او کومک ورسره کوي داسلامي وړوړی له مخې یی په بنادی خوشحاله او په غم یی

تمین

۱- دامام ابوحنیفه (رح) ، نوم خه شی دی ؟

۲- امام ابوحنیفه (رح) ، په اصل کښې دکوم حای

دی ؟

۳- امام ابوحنیفه (رح) ، سربېره پردې چي د

عراق د فقه د عالمانو مشروو ، بل خه شغل یی

درلود ؟

امام مالک رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ

امام مالک (رح)، دانش اصحبی نروی وو. امام مالک
دمدینې د عالمانو رئیس وو. د پیغمبر (ص)، د حدیثو په
علم کښې یې ښه معلومات درلود.

امام مالک (رح)، دمدینې په ښار کښې په (۹۳)،
هجري کال کښې زېږیدلی دی او په (۱۷۹)، هجري کښې
د (۸۶)، کالو په عمر هلمته وفات شو.

امام مالک دخپل وخت له لویو عالمانو څخه علم
زده کړ تر څو چې په حجاز (عربستان)، کښې د مذهب
خاوند شو.

امام مالک (رح)، په علم او پوهنه کښې د پر شهرت
و موند د علم دوستان له هرې خوا څخه د پیغمبر (ص)،
د حدیثو د علم د زده کولو له پاره هغه ته ورتلل.
امام مالک (رح)، به د پیغمبر (ص)، په مسجد کښې چې ښه

کالی به یی اغوستي او خوشبویه به وو، په ډېر
ادب ناست وو او د حدیثو درس به یی ورکاوه.
د پنځمېر (ص)، په دناوي به یی په ټیټ آواز
خبرې کولې.

امام مالک هم په مسلمانانو کې نږات پېروان لري
هغه کسان چې د امام مالک د مذهب پېروان دي، مالکي
ورته وایي چې مذهب یی هم په دې نامه یادېږي.
امام مالک هم د قرآن کریم او پنځمېر (ص)، د حدیثو
له مخې سختې مسئلې حل کولې او د مسلمانانو د پوښتنو
ځوابونه به یی ویل.

تمرین

- ۱- امام مالک (رح) په کوم علم کښې ډېر شهرت درلود ؟
- ۲- امام مالک (رح) چیرې زېږیدلی دی ؟
- ۳- هغه کسان چې دامام مالک (رح) په مذهب دي ، څه ورته وايي ؟

امام شافعی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ

دامام شافعی نوم محمد دی ، دادریس نروی
دعباس لمسی اود شافع کپوسی دی . دامام شافعی
نسب په عبد مناف رسول الله (ص) ته هم رسیزي .

امام شافعی (رح) په (۱۵۰) هجري کال کښې په
(غزه) کښې زېږیدلی او په (۲۰۴) هجري کال کښې په مصر
کښې وفات شو .

امام شافعی (رح) چې دوه کلن وو ، مور یې له
خانه سره مکې معظمې ته بوت . هلته یې قرآن یرم ولوست
دلغت علم او شعریې زده کړ . فقه یې د خالد
دنروی مسلم څخه زده کړه چې د مکې معظمې مفتي وو .
ورسته بیا مدینې منورې ته ولاړ او دامام مالک
څخه یې د حدیثو علم زده کړ .

امام مالک (رح) په شافعی کښې یو عجیب ذکاوت

ليده او هروخت يئ دهنه د هوبسياري او
 ذكاوت خبرې كوي وروسته يمن ته ولاړه مگر
 له هغه ځايه بيا بغداد ته ولاړه او هلته يئ له
 محمد شيباني سره وليدل او علم يئ ورڅخه زده كړ .
 وروسته بېرته مكې ته راغی او كله به عراق ته تلو
 كله به حجاز ته ، ترڅو چې په مصر كې مېشته شو او
 هلته يئ خپل مذهب خپور كړ . دنړۍ يونيات شمېر
 مسلمانان دامام شافعي (رح) د مذهب پيرو كوي . هغه
 كسان چې دامام شافعي (رح) د مذهب پيرو كوي ، شافعي
 مذهب يئ بولي .

امام شافعي (رح) هم د قرآن كريم او پېغمبر (ص)
 د ستوله مخې سختې مسئلې حل كوي او د مسلمانانو
 پوښتنو ته به يئ ځواب وايه .

تمین

- ۱- دامام شافعی (رح)، نوم خه شی دی ؟
- ۲- امام شافعی (رح)، په کوم کال کښې وفات شو ؟
- ۳- امام شافعی (رح)، خپل مذهب چیرې خپور کړ ؟

امام احمد بن حنبل (رحمۃ اللہ علیہ)

نوم: امام احمد ، د محمد نړۍ اود حنبل شیباني لمسی دی . امام حنبل (رح) په (۱۶۴) هجري کال کښې په (مرو) کښې ونړېدئ او په (۲۴۱) هجري کال کښې په بغداد کښې وفات شو (۱) . لومړي یې له ابویوسف چې د ابوحنيفه (رح) شاگرد وو ، درس ووايه او وروسته یې د حدیثو د علم په نړه کولو شروع وکړ ، ترڅو چې په حدیثو کې یې پوره شهرت وموند .

د امام حنبل (رح) د شاگردانو له جملې څخه بخاري او مسلم ، د پرمشهور دي . امام حنبل (رح) یو پوهنکاره امانتکاره او پوه سمی وواو د حق او خیر دفاع به یې کوله لدې سببه پر مسلمانانو د پښکران وو اود هغه

(۱) حینې مؤرخین وايي چې امام احمد بن حنبل (رح) د مور په نس کښې وو ، موري یې له مرو څخه بغداد ته ولاړ او احمد بن حنبل (رح) هلته د (۱۶۴) هجري کال د لومړۍ خورپه میاشت کښې پیدا شو .

د نصیحتونو پوهې او لارښودنو څخه به یې پېروی
 کوله امام شافعي (رح)، دهغه په باره کېنې دا سې
 ویلي دي: (له بغداده راووتلم او تر امام احمد بن
 حنبل (رح)، مې څوک ښه، پوه او پوهنګاره ونه لید،
 امام حنبل (رح)، هم په مسلمانانو کېنې پروان لري
 چې هغوته حنبلي وایي او مذهب یې هم په دې
 نامه یادېږي. امام حنبل (رح)، به هم د قرآن کریم
 او پیغمبر (ص)، د حدیثوله مخې سختې مسئلې حل کولې
 او د مسلمانانو پوښتنوته به یې ځواب وایه.

تمرین

- ۱- دامام حنبل (رح)، نوم څه شی دی؟
- ۲- امام حنبل (رح)، په کوم کال کېنې زیزیدلی دی؟
- ۳- هغو کسانوته چې دامام حنبل (رح)، په مذهب دي
 څه وایي؟

قرآن کریم د پنځم ټولګی لپاره

د قرآن کریم دوه برخې ^{اسم} داسې په نظر کې ونیول
شي چې یوه ئې یواځې د قرآن کریم له مخې
ولوستل شي او بله ئې حافظې ته وسپارل شي
او یاده شي. لکه په لاندې ډول.

الف :- د لوستلو برخه د قرآن کریم د څلورمې
سپارې له پیل نه د شپږمې سپارې تر پایه
پورې ده

غمجن کيزي . نومونږ بايد هر جمعہ د جُمعي د -
 لمانځه دادا کولو دپاره جامع مسجد (جومات) ته
 ورشو او د جُمعي فرضي لمونځ د نورو مسلمانانو
 ورونورو يوځای ادا کړو .

د جُمعي د لمانځه د واجبېدو شرطونه شپږ دي

- ۱- د جُمعي لمونځ په بالغ مسلمان فرض دی نه په ماشوم.
- ۲- په نارینه فرض دی نه پرېښخه .
- ۳- په مقيم فرض دی نه په مسافر .
- ۴- په روع فرض دی نه په ناروغ ، شل ، کوډ
 اوړند .
- ۵- په عاقل او هوښيار فرض دی نه په ليوني .
- ۶- په اصیل فرض دی نه په مړي .

ب:- دیادولو برخه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يُسَّ ۖ وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ ۖ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ۖ
عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۖ تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ۖ
لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ۖ
لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَى أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۖ
إِنَّا جَعَلْنَا فِيْ أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ
فَهُمْ مُّقْمَحُونَ ۖ وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ
سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا
يُبْصِرُونَ ۖ وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ
تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۖ إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ
الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ الْغَيْبَ فَبَشِّرْهُ بِغُفْرَةٍ
وَأَجْرٍ كَرِيمٍ ۖ إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَى وَنَكْتُبُ

مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ ۖ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي
إِمَامٍ مُبِينٍ ۖ وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ
إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ۖ إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ
فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ
مُرْسَلُونَ ۖ قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا
أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ ۖ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ ۖ
قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ ۖ وَمَا عَلَيْنَا
إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ۖ قَالُوا إِنَّا تَطِيرُنَا بِكُمْ لَعِنُ
لَمْ تَنْتَهُوا لَنَرْجِنَكُمُ ۖ وَلَيْسَنَّكُمْ مِّنَّا عَذَابٌ
إِلِيمٌ ۖ قَالُوا طَائِرُكُمْ مَعَكُمْ ۖ إِنَّكُمْ ذُكِّرْتُمْ ۖ بَلْ
أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ۖ وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ
رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ يَاقَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ۖ
اتَّبِعُوا مَنِ لَا يُسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُّهْتَدُونَ ۖ

وَمَا لِي لَا أَعْبُدَ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ

تَرْجِعُونَ ﴿١٠﴾ أَتَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ إِلَهًا إِنْ يُرِدْنِ

الرَّحْمَنُ بَصِيرًا لَا تَغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا

يُنْقِذُونِ ﴿١١﴾ إِنِّي إِذًا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿١٢﴾ إِنِّي آمَنْتُ

بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُونِ ﴿١٣﴾ قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ ط قَالَ يَلِيَّتْ

قَوْمِي يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾ بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ

الْمُكْرَمِينَ ﴿١٥﴾ وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ

جُنْدٍ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ ﴿١٦﴾ إِنْ كَانَتْ إِلَّا

صَيْحَةٌ وَاحِدَةٌ فَإِذَا هُمْ خِيدُونَ ﴿١٧﴾ بِحُسْرَةٍ عَلَى الْعِبَادِ

مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١٨﴾

أَلَمْ يَرَوْا كَمَا أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ

إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١٩﴾ وَإِنْ كُلُّ لَبَّاءٍ جَمِيعٌ لَدَيْنَا

مُحْضَرُونَ ﴿٢٠﴾ وَآيَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْبَيْتَةُ ۖ أَحْيَيْنَاهَا

وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَبْنَاهُ يَأْكُلُونَ ﴿١٠﴾ وَجَعَلْنَا فِيهَا
جَنَّتٍ مِّنْ نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ وَفَجَّرْنَا فِيهَا مَصْنَ
عُيُونٍ ﴿١١﴾ لِّيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ
أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾ سُبْحَنَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا
مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ وَمِنَ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾
وَآيَةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمُ
مُظْلِمُونَ ﴿١٤﴾ وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَا ذَلِكَ
تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿١٥﴾ وَالْقَمَرَ قَدَرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ
عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ ﴿١٦﴾ لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا
أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي
فَلَكَ يَسْبَحُونَ ﴿١٧﴾ وَآيَةٌ لَهُمُ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمُ
فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿١٨﴾ وَخَلَقْنَا لَهُمُ مِن مِّثْلِهِ
مَا يَرْكَبُونَ ﴿١٩﴾ وَإِنْ نَشَأْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيخَ

لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنْقَدُونَ ﴿٥٠﴾ إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاءً
إِلَىٰ حِينٍ ﴿٥١﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ
وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٢﴾ وَمَا تَأْتِيهِمْ مِّنْ
آيَةٍ مِّنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٥٣﴾
وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ انْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالِ الَّذِينَ
كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اأَنْتُمْ أَنْطَعِمُ مَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمَهُ
إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٥٤﴾ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ
هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥٥﴾ مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا
صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّسُونَ ﴿٥٦﴾ فَلَا
يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ﴿٥٧﴾
وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ
يَنْسِلُونَ ﴿٥٨﴾ قَالُوا يَوْمَئِذٍ لَّكَ بَعَثْنَا مِنْ مَّرْقَدِنَا سِتَّةً
هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٩﴾ إِنْ

كَانَتْ إِلَّا صِيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا
 مُحْضَرُونَ ۖ فَالْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا
 تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۚ إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ
 الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فَاكِهُونَ ۖ هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي
 ظِلِّ عَلَى الْأَرَائِكِ مُتَّكِئُونَ ۖ لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ
 وَلَهُمْ مَاءٌ يَدَّاعُونَ ۖ سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ ۖ
 وَامْتَازُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ ۚ أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ
 يَبْنَىٰ أَدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ
 مُّبِينٌ ۖ وَآيُنْ أَعْبُدُونِي ۚ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۖ
 وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا
 تَعْقِلُونَ ۖ هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ۖ
 إِصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ۖ الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَى
 أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا

كَانُوا يَكْسِبُونَ ❖ وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَى أَعْيُنِهِمْ
 فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّى يُبْصِرُونَ ❖ وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ
 عَلَى مَكَائَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ❖
 وَمَنْ تُعَذِّبْهُ نُغْلِسْهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ ❖ وَ
 مَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَ
 قُرْآنٌ مُبِينٌ ❖ لِيُنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحَقِّقَ الْقَوْلُ
 عَلَى الْكَافِرِينَ ❖ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِنَّا عَمَلَتْ
 أَيْدِينَا أَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ ❖ وَذَلَّلْنَاهَا
 لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ❖ وَلَهُمْ فِيهَا
 مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ❖ وَاتَّخَذُوا مِنْ
 دُونِ اللَّهِ إِلَهَةً لَعَلَّهُمْ يُنْصَرُونَ ❖ لَا يَسْتَطِيعُونَ
 نَصْرَهُمْ وَلَا هُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُقْضَرُونَ ❖ فَلَا يَحْزَنُكَ

قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ❦ أَوَلَمْ
 يَرَ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ
 خَصِيمٌ مُبِينٌ ❦ وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسَى خَلْقَهُ
 قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ❦ قُلْ يُحْيِيهَا
 الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ ۖ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ❦
 الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا
 أَنْتُمْ مِّنْهُ تُوقِدُونَ ❦ أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضَ بِقَدِيرٍ عَلَىٰ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ ۚ بَلَىٰ ۚ وَ
 هُوَ الْخَلْقُ الْعَلِيمُ ❦ إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا
 أَن يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ❦ فَسُبْحَنَ الَّذِي بِيَدِهِ
 مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ❦

د جُمعي د لمانځه دادا کولو د صحت شرطونه

د جُمعي د لمانځه د صحت شرطونه شپږ دي .

۱- مصر يا دمصر فناده

مصر هغه ځاي ته وايي چې امير يا قاضي پکښې شرعي احکام او حدود اجرا کولی شي يا هغه ځاي ته وايي چې دکليو او سيدونکي په يوه لويه مسجد کښې سره راټول او ځای نشي او د مسجد پراخولو ته اړ شي . دمصر فناهغه ځاي ته وايي چې د ښار د ضرويا تو د پوره کيدو د پاره جوړ شوی وي لکه عيدگاه ، داختر د لمانځه ځاي د عسکرو د تعليم ځاي ، داسونو د ځغاستي او لوبو ميدان او داسې نور .

دويم : پاچا يا د پاچا نايب دی . ديريم وخت دی چې د نړوال څخه وروسته د ماسپښين په وخت کښې د جُمعي لمونځ ادا کيزی . څلورم : چې د لمانځه د مخه امام په ولاړ دوه خطبې په اوداسه سره د ممبر د

پاسه وائی اود دواړو خطبو ترمنځ لږ کښیني.
 پنځم، جماعت: د جُمعې لمونځ بی له جماعت څخه
 نه کیږي چې د جماعت تعداد به یی لږ تر لږه د
 امام سره څلور کسان وي.

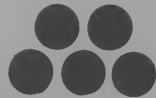
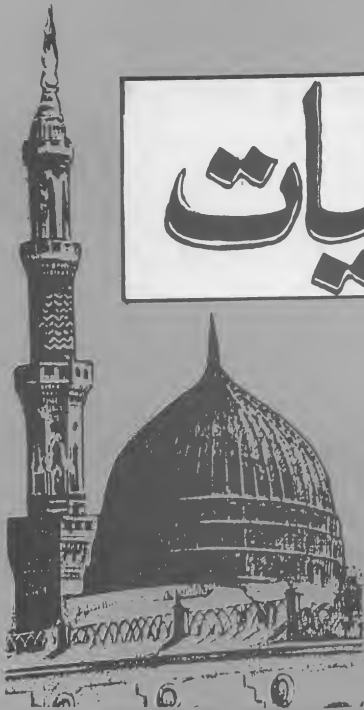
شپږم: عامه اجازه ده داسې چې د هر چا ورته
 د جُمعې لمانځه ته آزاد وي.

تمرین

- ۱- د جُمعې لمونځ څنګه دی؟
- ۲- د جُمعې په ورځ څلک په کوم ځای کېږي راپوليزي؟
- ۳- د جُمعې لمونځ خفيه کیږي که په جهر؟
- ۴- په کوم وخت کېږي د جُمعې لمونځ ادا کیږي؟
- ۵- په مسافر، ناروغ او پښتو د جُمعې لمونځ فرض دی که نه؟

دینیات

د پنځم ټولګی لپاره

کال : ۱۳۶۵ هـ - ش

دینیات

د پنجم ټولګي لپاره

کال ، ۱۳۶۵ هـ . ش

د پنځم ټولګي دينيات دمضا مینو فهرست

مخ	مضمون
۱	۱- لومړۍ برخه ، د جُمعي د لمانځه دادا کولو طريقه
۶	۲- د جُمعي لمونځ او د واجبېدو شرطونه یی
۸	۳- د جُمعي د لمانځه دادا کولو د صحت شرطونه
۱۰	۴- دا ختر لمونځ
۱۵	۵- د تشریق تکبیرونه
۱۸	۶- قربانی
۲۱	۷- قضایئ لمونځ
۲۳	۸- د وتر واجب لمونځ
۲۵	۹- دعاء قنوت
۲۷	۱۰- سنت او نفلی لمونځونه
۳۰	۱۱- هغه وختونه چې لمونځ کول پکښې مکروه دی
۳۳	۱۲- نزکات او فرض کېدل یی

- ۱۳- نزکات د فرضیت شرطونه ۳۴
- ۱۴- د سرو او سپینو زرو د نکات نصاب ۳۷
- ۱۵- نکات د سوداگری په مال کبې ۴۰
- ۱۶- د نکات مستحقین ۴۲
- ۱۷- نکات ورکول لاندې کسانو ته وړانده دی ۴۳
- ۱۸- داو بنانو نکات ۴۶
- ۱۹- د غویانو نکات ۵۰
- ۲۰- د مېزو او وړو نکات ۵۳
- ۲۱- د فطر صدقہ یا سر سایه ۵۶
- ۲۲- د وسمه برخه عقیده ۵۸
- ۲۳- د الله (ج)، د توحید نقلی دلیونه ۵۹
- ۲۴- د الله (ج)، د توحید عقلی دلیونه ۶۲
- ۲۵- د شرعی احکامو څلور دلیونه ۶۶
- ۲۶- امام ابو حنیفه (رح) ۶۷
- ۲۷- امام مالک (رح) ۷۱
- ۲۸- امام شافعی (رح) ۷۴
- ۲۹- امام احمد بن حنبل (رح) ۷۷